

Biyoloji Bilimine ve Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Biyoloji Bilimine ve Dersine Yönelik Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18089>

Özet

Biyoloji Bilimine ve Dersine Yönelik Tutum Ölçeği (BBDYTÖ), ortaöğretim düzeyindeki öğrencilerin hem Biyoloji bilimine hem de okul müfredatındaki Biyoloji dersine karşı geliştirdikleri tutumları ölçmek amacıyla Atik, Kayabaşı, Yaşar ve Ünlü-Erkoç (2015) tarafından geliştirilmiş bir ölçektir. Bu ölçek, öğrencilerin derse olan ilgisini, dersten aldıkları zevki ve derse yönelik yaklaşımlarını kaygı düzeylerini üç temel alt boyut üzerinden değerlendirilmektedir. Ölçek, eğitim psikolojisi ve alan eğitimi araştırmalarında öğrencilerin derse adaptasyon ve motivasyon düzeylerini belirlemek için önemli bir araç olarak kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Tutum ölçeği, Biyoloji, eğitim psikolojisi, öğrenci tutumları, ilgi, kaygı, zevk, ortaöğretim.

Yazarlar

Ali Derya Atik, Yeliz Kayabaşı, Eylem Yaşar, Fulya Ünlü-Erkoç

Amaç

Ölçeğin temel amacı, ortaöğretim kademesinde öğrenim görmekte olan öğrencilerin, Biyoloji disiplinine genel olarak ve müfredatta yer alan Biyoloji dersine spesifik olarak gösterdikleri tutumları çok boyutlu bir şekilde tespit etmektir. Ölçek, tutumu sadece tek bir genel skorla değil, ilgi, zevk ve kaygı gibi ayrı ayrı faktörler aracılığıyla inceleyerek daha detaylı pedagojik değerlendirmeler yapılmasına olanak tanır.

Ölçek, eğitim araştırmacılarına ve öğretmenlere, öğrencilerin Biyoloji dersine karşı geliştirdikleri duygusal ve bilişsel eğilimleri anlamada ve bu eğilimler doğrultusunda ders materyallerini veya öğretim yöntemlerini iyileştirmede bir temel sağlamaktadır.

Yapı

Biyoloji Bilimine ve Dersine Yönelik Tutum Ölçeği, tutum yapısını ölçmek üzere geliştirilmiş 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar, öğrencilerin derse yönelik duygusal tepkilerini ve motivasyonel eğilimlerini temsil eder. Ölçek toplam 23 maddeden oluşmaktadır.

Biyoloji Dersine Yönelik İlgi Boyutu: Bu boyut, öğrencilerin Biyoloji dersine karşı duydukları merak, öğrenme isteğini ve gelecekte Biyoloji ile ilgili bir kariyer yapma yönündeki eğilimlerini (9 madde) ölçer.

Biyoloji Dersine Yönelik Zevk Boyutu: Bu boyut, öğrencilerin ders sırasında hissettikleri olumlu

duygular?, memnuniyeti ve derse katılmaktan aldıkları keyfi (8 madde) değerlendirir.

Biyoloji Dersine Yönelik Kaygı Boyutu: Bu boyut, öğrencilerin Biyoloji dersi veya sınavları ile ilgili yaşadıkları gerginlik, endişe ve zorlanma hislerini (6 madde) belirler.

Geçerlik

Ölçeğin yapısal geçerlik analizleri, faktörler arası korelasyonlar incelenerek desteklenmiştir. Alt boyutlar arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur, bu da boyutların teorik olarak beklendiği gibi birbiriyle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Yapılan analizlerde, ilgi boyutu ile Zevk boyutu arasında güçlü ve pozitif yönde anlamlı bir ilişki ($r=0.726$, $p<0.001$) tespit edilmiştir. Bu yüksek korelasyon, öğrencilerin bir derse ilgi duymasının aynı zamanda o dersten zevk almasıyla yakından ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, ilgi boyutu ile Kaygı boyutu arasında da anlamlı bir ilişki ($r=0.394$, $p<0.001$) mevcuttur. Zevk boyutu ile Kaygı boyutu arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki ($r=0.546$, $p<0.01$) bulunmuştur. Bu ilişkiler, ölçeğin alt boyutlarının ölçtüğü yapıların birbiriyle tutarlı olduğunu ve yapısal geçerlik sağlandığını göstermektedir.

Güvenirlilik

Biyoloji Bilimine ve Dersine Yönelik Tutum Ölçeği'nin iç tutarlılık güvenirlilik analizleri yüksek değerler göstermiştir. Ölçeğin tamamı için hesaplanan Cronbach Alfa güvenirlilik katsayısı 0.93 olarak tespit edilmiştir. Bu değer, ölçeğin genel olarak mükemmel düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Alt boyutların güvenirlilik katsayıları da yüksek bulunmuştur: ilgi boyutu için Cronbach Alfa 0.89, Zevk boyutu için 0.90 ve Kaygı boyutu için 0.77 olarak hesaplanmıştır. Kaygı boyutunun katsayısı diğerlerine göre biraz daha düşük olsa da (0.77), bu değer sosyal bilimlerde araştırmalar için kabul edilebilir ve güçlü bir iç tutarlılığa işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, geliştirme sürecinde yapılan analizler sonucunda üç alt boyutlu bir yapıya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu üç alt boyut ve bunlara ait madde sayıları aşağıdaki gibidir:

Biyoloji dersine yönelik ilgi: 9 madde

Biyoloji dersine yönelik Zevk: 8 madde

Biyoloji dersine yönelik Kaygı: 6 madde

Toplamda 23 maddeden oluşan bu yapı, ortaöğretim öğrencilerinin tutumlarına kapsamlı bir şekilde incelemek için uygun bir faktör yapısı sunmaktadır. Ölçek maddeleri, 5'li Likert Ölçeği formatında derecelendirilmiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Tutum Ölçeği)

Format: Kendi kendine raporlama (Self-Report), 23 madde, 3 alt boyut.

Mevcut Dil: Türkçe.

Popülasyon Grubu: Ortaöğretim öğrencileri (Lise öğrencileri).

Yaş Grubu: Genellikle 14-18 yaş aralığı.

Popülasyon Detayları: Geçerlik ve güvenirlilik analizleri, Türkiye'deki ortaöğretim öğrencileri örnekleminde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: 5'li Likert Ölçeği kullanılmıştır (1= Kesinlikle Katılmıyorum - 5= Kesinlikle Katılıyorum). Yüksek puanlar ilgili boyutta yüksek tutumu (ilgi/zevk) veya yüksek kaygıyı işaret eder.

Anahtar Kelimeler

Tutum, Cronbach Alfa, geçerlik, güvenirlilik, eğitim, lise, tutum.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Ali Derya Atik

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: alideryaatik@gmail.com

Yayın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, 2015 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanım izinleri ve ücret bilgisi için sorumlu yazar Ali Derya Atik ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Orijinal makale DergiPark üzerinden erişime açıktır. Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki

bağlantıdan indirilebilir: [biyoloji-bilimine-ve-dersine-yonelik-tutum-olcegi-toad.pdf](#)

Kaynaklar

Atik, A.D., Kayabaşı, Y., Yaşar, E. ve Ünlü-Erkoç, F. (2015). Ortaöğretim öğrencilerinin Biyoloji Bilimine ve Dersine Yönelik Tutum Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36, 1-18.

Makalenin çevrimiçi bağlantısı: [dergipark.ulakbim.gov.tr](#)

Biyoloji Bilimine ve Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

Ölçek Toplamı: 3 Alt boyut ve 23 Madde

Biyoloji dersine yönelik ilgi (9 m): Biyoloji bilim insanı olmak isterim.

Biyoloji dersine yönelik zevk (8 m): Biyoloji dersinde kendimi iyi hissediyorum.

Biyoloji dersine yönelik kaygı (6 m): Biyoloji kolay bir derstir.